

WIESŁAW UCHAŃSKI
OD JARUZELSKIEGO DO KISIELEWSKIEGO

AARON BASTANI
CZEKA NAS WOJNA
Z PLATFORMAMI CYFROWYMI

JAK ORLEN
WZBOGACIŁ
SAUDYJCZYKÓW

WIESŁAW KOT
FILMOWE
PODSUMOWANIE ROKU

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

Katarzyna Bonda

KRYMINAŁY z życia więźe

STODOLA more than live music

KLUB STODOŁA ZAPRASZA NA KONCERTY!

A photograph of a man and a woman. The man has a beard and is wearing blue gloves. The woman has blonde hair and is also wearing blue gloves.

ANIELI

2 LUTEGO 2023

A stylized, high-contrast graphic illustration of a man's face in profile, rendered in shades of orange and red.

KAZIK

11 LUTEGO 2023

A black and white photograph of a man with long, dark hair, resting his chin on his hand.

ANDRZEJ PONIEDZIAŁKI

8 MARCA 2023

A black and white photograph of a man's face in profile, looking upwards.

FISZ EMADÉ TWORZYWO

25 MARCA 2023

A graphic design featuring the text 'CZŁOWIEK CZASAMI SERCE OTWORZY' on the left and 'RAZ DWA TRZY' inside a heart shape on the right. The background is red with white text.

RAZ, DWA, TRZY

23 KWIETNIA 2023

A photograph of a woman with blonde hair sitting on a purple sofa.

ANIA DĄBROWSKA

25 MAJA 2022

BILETY DOSTĘPNE NA: WWW.STODOLA.PL ORAZ WWW.TICKETCLUB.PL

f @KLUB.STODOLA

ig @KLUB.STODOLA

Idziemy własną drogą

Kończy się rok. I znowu jesteśmy starsi. Niestety, nie idzie to w parze z przyływem mądrości. Choć pewnie każdy myśli o sobie, że jest coraz większym mądrałą. O dziwo, życie tego nie potwierdza. Zwłaszcza tam, gdzie rozstrzygają się sprawy dla ludzi najważniejsze. Nie ja jeden zastanawiam się nad tym, co zawiodło, że najlepiej urządzają się głupsi i niekompetentni. Że tak szybko powiększają się kawalkady polityków, którzy idą do tej polityki, bo nic innego nie potrafią. Gdy zaś ich partia uczepli się o kawałek władzy, to wtedy mają moc. I mogą jeszcze marniejszych od siebie upychać praktycznie wszędzie. Wpływ na takie decyzje zaczyna być coraz większą, jeśli nie jedyną motywacją, by pchać się do polityki. Większość społeczeństwa patrzy na to z oburzeniem. Niestety, nie znajduje na tę chorobę skutecznego lekarstwa. Ludzie mają swoją pracę, rodziny i zwyczajnie brak im czasu na głębszą analizę. Brakuje im też kompetencji, by poruszać się w świecie coraz powszechniejszych kłamstw i coraz zręczniejszych chwytów całej chmary

*Naszym Czytelnikom i Przyjaciółom,
Życzymy po prostu
lepszego Nowego Roku.
Większego sensu na górze.
I więcej życzliwości na dole.
Wspólnoto ludzi czytających,
ducha nie gaście
Zespół „Przeгляdu”*

dobrze opłacanych z budżetowych pieniędzy specjalistów od promocji czy czarnego PR.

Co może zrobić taki tygodnik jak nasz? Szukamy odpowiedzi u tych, którzy, mając głęboką wiedzę, nie powtarzają komunałów i nie lękają się stawić czoła obowiązującej poprawności. To z ocen profesorów Reykowskiego, Kołodki, Raciborskiego, Mączyńskiej, Góralczyka i Sulowskiego rysuje się obraz zmian, jakie nas czekają. Jeśli oczywiście chcemy wrócić na ścieżkę sensu i współpracy Polaków z Polakami.

Dziękuję Czytelnikom za to, że są z nami. Idziemy własną drogą. Naszym azymutem jesteście Wy. Zapewniam, że będzie co czytać.

BAKOWSKI

**TO MA
SENS!**

PRZEGLĄD do bibliotek

Drodzy Czytelnicy,
kończy się rok i znowu biblioteki czekają na nasz tygodnik. Dzięki Waszym wpłatom **PRZEGLĄD** otrzymywało w tym roku 70 placówek. Kontynuujemy tę pożyteczną akcję.

Prosimy o wpłaty z dopiskiem
„Biblioteka”
Fundacja Oratio Recta, nr konta:
72 1090 2851 0000 0001 2023 9821

Pełna lista obdarowanych bibliotek na tygodnikprzeklad.pl

**Za życzliwość
serdecznie dziękujemy!**

W NUMERZE

GLOBALNY PUNKT WIDZENIA

- 8 Luksus dla ludu**
– rozmowa z Aaronem Bastanem

KRAJ

- 12 Obajtek, fuzja i Saudowie**
Kosztowny błąd Orlenu
- 34 Miliony skanów za miliony złotych**
Dla kogo biblioteka cyfrowa

HISTORIA

- 16 Wywiad i bezpieczeństwa**
Apele o umiar do Solidarności

KULTURA

- 20 Wydawca w czasach przełomu**
– rozmowa z Wiesławem Uchańskim
- 26 Kryminały z życia wzięte**
– rozmowa z Katarzyną Bondą
- 30 Lepiej nie ruszać**
Filmowe podsumowanie roku
- 37 Culturalia**
- 66 Idę w świat i trwam**
Obrazy Jacka Malczewskiego

OPINIE

- 38 Douglas London**
CIA a niepokoje w Chinach, Iranie i Rosji

ZAGRANICA

- 40 Nienawiść i pożądanie.**
Opowieść o imigrancie
Korespondencja z USA
- 44 Walencja marzeniem milionów**
Tam żyje się najlepiej na świecie

ZWIERZĘTA

- 47 Nie Rudolf, ale Rudolfina**
Zagadki reniferów

SPORT

- 50 Messi – Mbappé – Marcinia**
Najlepszy finał mundialu

OBSERWACJE

- 52 Kalendarze 2023**
- 54 Gdzie kończy się świat**
i zaczyna wszystko
Przystanek Ushuaia
- 58 Raj**
Dawno temu w Ozieranach

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Idziemy własną drogą
- 15 Jan Widacki**
Małpa z brzytwą
- 19 Roman Kurkiewicz**
Dowieziemy tę Polskę dokądkolwiek
- 25 Tomasz Jastrun**
Zaćma
- 33 Wojciech Kuczok**
Do zobaczenia w Nowym Roku

30
KULTURA

LEPIEJ NIE RUSZAĆ

Filmowe podsumowanie roku

47
ZWIERZĘTA

NIE RUDOLF, ALE RUDOLFINA
Zagadki reniferów

52
OBSERWACJE

KALENDARZE 2023

Projekt okładki: Daria Słowińska-Kettner

FOT. LAWRESZUK.EU

f Co eliminuje z polskiej polityki?

Myślę, że nie istnieje nic takiego, co w polskich realiach trwale eliminowałoby ze sceny politycznej.

Politycy są właściwie niezatapialni. Pomimo kompromitacji mogą wiele razy przedłużyć sobie życie polityczne. Oczywiście są pewne

ograniczenia, jak w wypadku Ryszarda Petru z Nowoczesnej, ale to wyjątki. Podam tu przykład liderów dwóch dominujących w Polsce partii: Kaczyński i Tusk są tak zabetonowani na scenie politycznej, że im eliminacja nie grozi.

Paweł Stawicki

Przykładem może być pan Jarosław Gowin. Zmienił barwy polityczne, uchodził za zręcznego gracza, aż trafił na żoliborskiego prezesa, który jego partyjkę mu rozbił, doprowadzając go do depresji i degradacji politycznej. Najskuteczniej eliminuje hipokryzja.

Damian Paweł Strączyk

Nikt z sumieniem i ludzką godnością nie pcha się do polskiej polityki...

Piotr Ch.

f Patriotyczne chojraki w natarciu

Niemcy powinny za wszelką cenę dążyć do wyrównania poziomu życia w całej Unii Europejskiej, właśnie ze względu na to, co się stało za ich sprawą. Ich przemysł zbudował się na podstawie II wojny światowej, a potem swoje dorzucił jeszcze plan Marshalla. Przepaść pomiędzy nimi a krajami, które ucierpiały w czasie wojny, jest rażącą niesprawiedliwością, a to my budujemy im autostrady, remontujemy mieszkania i dosłownie podcieramy tyłki. Równość była szczytnym założeniem UE, ale niewiele z tego wyszło. Równości nie ma, jest stary rozkład sił.

Wojciech Berd

W żadnym archiwum nie ma dokumentu potwierdzającego, że rząd PRL rzeczywiście podjął, rzekomo 23 sierpnia 1953 r., uchwałę o zrzeczeniu się odszkodowań wojennych. Jest tylko oświadczenie opublikowane przez PAP w „Trybunie Ludu”. Ja nie oczekuję, że „20-letnia niemiecko-turecka kasjerka powinna płacić nam za spalenie Warszawy”. Chociaż oczekiwała tego (jakiegokolwiek zadośćuczynienia) więźniarka KL Auschwitz nr 17534, która z tego obozu nie wyszła nigdy, bo przez 42 lata cierpiała na syndrom KZ i od PRL dostała jedynie głodową rentę inwalidzką. Ja oczekuję od Niemiec, że w końcu napiszą w swoich podręcznikach do historii o zbrodniach popełnionych na Polakach (w każdym landzie jest inny, ale mają jedną cechę wspólną – milczenie o zbrodniach niemieckich na Polakach i jedynie pobieżne wspomnienie zbrodni na Żydach).

Bohdan Piętka

ZDJĘCIE TYGODNIA

W związku ze zniesieniem utrudnień imigracyjnych z czasów pandemii przygraniczne miasta USA przygotowały się na napływ nawet 5 tys. osób dziennie. Nz. migranci czekają na pomoc w centrum El Paso w Teksasie. 18 grudnia 2022 r.

Prof. Stanisław Sławomir Nicieja, autor niezwykłego cyklu wydawniczego „**Kresowa Atlantyda**”, dokumentuje fakty, czyny i nazwiska wielu tysięcy osób z tych obszarów. Chroni je przed niepamięcią ze strony instytucji państwowych i uczelni. Własnym sumptem, bez dotacji ani wsparcia, wydał już 18 tomów. **Szacunek i chwała, Panie Profesorze.**

Szymon Marciniak, sędzia główny finału mistrzostw świata, wraz z towarzyszącymi mu na linii **Tomaszem Listkiewiczem i Pawłem Sokolnickim** oraz **Tomaszem Kwiatkowskim** na VAR zostali ocenieni równie wysoko jak mecz Argentyna-Francja, uznany za najlepszy finał w historii.

W ciągu pięciu lat obowiązywania zaostrzonych przepisów, z wprowadzonym do Kodeksu karnego pojęciem „zbrodnia vatowska”, zarzuty usłyszało 1811 osób. Wobec 319 skierowano akty oskarżenia. Lukę vatowską zmniejszono z 10% do nieco ponad 4%.

Hanna Machińska, była zastępczyni rzecznika praw obywatelskich, została pierwszą laureatką **Nagrody Obywatelskiej im. Henryka Wujca**, przyznawanej przez organizację pozarządową.

Od 2017 r. dzięki finansowaniu przez miasto programu **in vitro urodziło się w Warszawie ponad 1,7 tys. dzieci**. 8,5 tys. par skorzystało ze wsparcia w leczeniu niepłodności. W 2023 r. stolica przeznaczy na ten cel 40 mln zł.

Statystyczny Polak zjadł w 2021 r. tylko **14,18 kg ryb**. A średnia światowa przekracza 20 kg. Najwięcej jemy śledzi (2,82 kg) i mintaja (2,5 kg). Dalej

są makrela, szprot, łosoś, dorsz, pstrąg i karp.

Ponad **23 mld euro** ma otrzymać Polska na rolnictwo w latach 2023-2027. W tym jest 17,3 mld euro na dopłaty bezpośrednie oraz 4,7 mld euro na wsparcie obszarów wiejskich.

Aż **94% małych i średnich przedsiębiorstw** ma problemy z terminowymi płatnościami faktur.

1 mln osób w Polsce użytkuje ogródki działkowe i domaga się ustawy o likwidacji użytkownika wieczystego, co oznacza przejęcie ich na własność.

Szpital Powiatowy w Szamotułach, którego pracownicy padli ofiarą serii zniszczeń na przełomie marca i kwietnia 2021 r., po tym jak szpital przekształcono w jednostkę covidową, wygrał sprawę przed sądem. Siedem osób winnych znieważania wystosowało publiczne przeprosiny, wobec trzech innych prowadzone jest postępowanie dowodowe.

W Warszawie na ponad milion mieszkań prawie 207 tys. jest niezamieszkałych. Najwięcej pustych lokali jest na Mokotowie (28 tys.), na Woli (26 tys.) i w Śródmieściu (22 tys.).

Nowy komendant wojewódzki policji w Krakowie, **nadinsp. Michał Ledzion**, zaczął urzędowanie od remontu swojego gabinetu. Za skromne 420 tys. zł. Może od razu zamontować pancernostolice i stropy? Przydadzą się do zabawy ukraińskimi granatnikami.

Obraz Jana Matejki „Portret córki Heleny z krogulcem” sprzedano na aukcji Polswiss Art za ponad 15 mln zł.

PRZEBŁYSKI

Zje, ale nie wszystko

Co podać, gdy zawita ksiądz z kołędą? Skorzystajcie z instrukcji, jaką podczas mszy przedstawił parafianom ks. Kazimierz Cichoń z Przegędzy na Śląsku.

„Jeśli chodzi o posiłki, to z chęcią zjem, ale nie w każdym domu. Nie jestem w stanie w każdym domu coś zjeść ani w co drugim, ale tak mniej więcej w połowie i na końcu coś zjem. Natomiast jestem na diecie i niewiele mogę. Jeśli chodzi o picie, to piję tylko zwykłą czarną herbatę bez żadnych dodatków, (...) taką słabszą (...). Jeśli chodzi o (...) kolację, to najlepsza jest zimna płyta, bo wtedy zjem, co tam mogę, wybiorę sobie pojedyncze rzeczy. Pieczywo białe, bez dodatków. Jeśli chodzi o jakieś ciasta, to najlepiej babka lub drożdżowe, jakieś lekkostrawne (...)”.

Solidarni w wyłudzeniu

W tej historii prawie wszystko jest szwindlem. Prawdziwe są tylko pieniądze. I grupa powiązana z Solidarną Polską, która postanowiła je „zagospodarować”. Aferę opisał Andrzej Sikorski („Nie”). W 2018 r. Fundacja Ex Bono z Opola dostała z Funduszu Sprawiedliwości (Ziobro) ponad 9 mln zł na pomoc osobom pokrzywdzonym na skutek przestępstw. Dostała prawem kaduka. Bo nigdy tym się nie zajmowała. A dalej było tak: prezes figurant, Ryszard Markowski, emeryt, wujek Małgorzaty Wilkos, dyrektorki biura Patryka Jakiego! Wilkos wyręczała wujka prezesa, bo miała dostęp do rachunków. Fikcyjna siedziba. Niepłacone rachunki. Umowa została więc rozwiązana. Kontrola NIK ujawniła nadużycia i skierowała zawiadomienie do prokuratury w Opolu. Była jesień 2021 r. Sprawę przejęła natychmiast Prokuratura Okręgowa w Warszawie. I po roku, w listopadzie, wydała postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa. Dlaczego? „Wobec braku znamion czynu zabronionego”.

Kania trzyma Wróbla krótko

2 grudnia 2021 r. minęło 50 lat od ukazania się pierwszego numeru kieleckiej gazety „Echo Dnia”. Choć w zupełności innej szacie i formule, gazeta ukazuje się do dziś.

W 50. rocznicę redaktor naczelny Stanisław Wróbel zapowiedział jubileuszowe spotkanie byłych i aktualnych dziennikarzy „Echa”. Niestety, Wróblowi nie pozwolono jubileuszować.

Z rocznym opóźnieniem jubileusz „Echa Dnia” zorganizował więc były naczelny „Echa”, przewodniczący kieleckiego oddziału Stowarzyszenia Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej, Jerzy Chrobot. Były toasty, okolicznościowy tort i część artystyczna. Zabrakło zaproszonego red. Wróbla i zespołu redakcyjnego. Po raz drugi Wróblowi nie pozwolono. Dorota Kania, szefowa Polska Press, zezwalała tylko na słuszne jubileusze.

PYTANIE TYGODNIA | Czy Polacy cenią smak szampana?

ANDRZEJ SZUMOWSKI,

prezes Zarządu Stowarzyszenia Polska Wódka

W ostatnich latach Polacy zaczęli częściej konsumować ten trunek oraz inne wina musujące. Pija się go nie tylko w sylwestra, ale również coraz częściej w związku z celebrowaniem ważnych wydarzeń. Polacy zatem lubią szampana, ale to nie oznacza, że go znają. Jest w tej materii jeszcze dużo do zrobienia. Nasza niewiedza to zapewne efekt m.in. pięciu dekad, kiedy słowem szampan określano powszechnie alkohole z wschodniej granicy, które z winem z Szampanii niewiele miały wspólnego. Poza tym klasyczny szampan jest mocno wytrawny, a większość naszego społeczeństwa preferuje bardziej słodkie warianty. To pokazuje, że szampan szampanowi nierówny, podobnie jak wiedza o nim. Widzę tutaj pewną analogię do wódki. Polacy nie wyobrażają sobie, by niektóre potrawy, np. tataro czy śledzia, spożywać z innymi alkoholami mocnymi. Jednocześnie ich świadomość tego, czym jest chronione oznaczenie geograficzne „Polska Wódka”, pozostaje niezadowolająca.

EWA WIELEŻYŃSKA,

dziennikarka winiarska i wydawczyni

Przewrotne pytanie. Myślę bowiem, że odsetek Polaków, których stać na to jedno z najdroższych win świata, jest bardzo mały. Niewielki też z pewnością jest odsetek Polaków, którzy wiedzą, że nie każde wino z bąbelkami to szampan. Ale można

to pytanie zadać inaczej: czy Polacy, którzy piją szampana, cenią jego smak? Prawdopodobnie cenią, skoro skłonni są wydać na butelkę 150-600 zł i więcej. Pytanie, czy w przypadku szampana na ocenę tego smaku nie wpływa także etykieta, czyli marka wina. W angielskim istnieje termin *label drinkers* – na określenie tych, którym przyjemność sprawia nie tylko zmysłowe obcowanie z winem, ale również fakt obcowania z określonym brandem, który przydaje życiu splendoru. I nie ma w tym nic złego. Wszyscy, gdy idzie o szampany, jesteśmy po trochu *label drinkers* – pijąc je, chcemy się poczuć wyjątkowo.

MAREK BIEŃCZYK,

eseista, tłumacz z języka francuskiego, krytyk winiarski

O Polakach jako zbiorowości wiem coraz mniej, niewątpliwie jednak słowo szampan nadal budzi respekt, zarówno w szerokich kręgach, jak i wśród koneserów. Nie dotarła do nas jeszcze światowa tendencja, żeby traktować go jako coś, co może towarzyszyć posiłkowi. Z moich obserwacji wynika, że w Polsce pije się go mniej, niż powinno się pić, jeżeli pije się wino. Sam czuję, że powinienem pić go więcej, podobnie znani mi pasjonaci wina, w których zbiorach jest mało szampanów. Jednocześnie szybuje w górę spożycie nieszampańskich win musujących, zwłaszcza półwytrawnego prosecco, które schodzi u nas jak woda.

Not. Michał Sobczyk